

Trekvlinders en dwaalgasten in de Benelux in 2013 (Lepidoptera)

Eddy Vermandel & Albert Vliegenthart

Samenvatting. Verslag over de trekvlinders en dwaalgasten in 2013 in België, Nederland en het Groothertogdom-Luxemburg. Een verkorte versie in het Frans en Engels worden achteraan toegevoegd.

Résumé. Lépidoptères migrants en 2013 (premier rapport) (Lepidoptera)

Rapport sur les migrants observés aux Pays-Bas, en Belgique et au Luxembourg en 2013. Un sommaire en langues française et anglaise a été ajouté en fin d'article.

Abstract. Migrating Lepidoptera in 2013, First rapport (Lepidoptera)

Report on migrants observed in The Netherlands, Belgium and Luxemburg in 2013. An abridged version in English and French is added at the end of the paper.

Key words: Migrating Lepidoptera – Vagrants — Belgium – The Netherlands — Luxembourg.

Vermandel E.: Poorterslaan 118, NL-4561 ZN Hulst, Nederland. vermandel@zeelandnet.nl

Vliegenthart A.: Mennonietenweg 10, NL-6700 AM Wageningen, Nederland. albert.vliegenthart@vlinderstichting.nl

Inleiding

Zowel in Nederland als België werden de afgelopen jaren geen jaarverslagen gepubliceerd over trekvlinders. Hoewel de tijden veranderd zijn en vele waarnemers hun gegevens op andere wijzen inleveren was er geen overzicht meer. Vandaar het initiatief om de jaarverslagen oude stijl voort te zetten. De vroegere coördinatoren Serge Van Cleyenbreughel (België) en Rob de Vos (Nederland) ondersteunen dit project. Van waarnemingen.be, waarneming.nl, Noctua, De Vlinderstichting en ruim 100 individuele medewerkers werden gegevens ontvangen. Hierdoor ontstond een jaarverslag dat zowel in aantallen als in bijzonderheden de vroegere jaarverslagen verre overtreft. Opgemerkt moet worden dat niet van elke soort exact bekend is in hoeverre dit een trekker, dwaalgast of plaatselijk inheemse soort is. Maar daarvoor dient ook dit verslag. Laat de discussie en opbouwende kritiek maar losbarsten.

Klimatologisch overzicht van 2013

Van belang voor het trekvlinderonderzoek zijn o.a. de volgende gegevens: januari kende een lange vorstperiode van 10 tot 27 januari, ook februari was koud met 16 vorstdagen, maart en april telden samen nog 28 vorstdagen, pas medio april werd voor het eerst de grens van 20°C bereikt, mei was de natste maand van het jaar met op 23 mei nog natte sneeuw, juni werd hoofdzakelijk gekenmerkt door frissere of zachtere maritieme luchtstromingen, juli was zeer warm met een piek tussen 21 en 27 juli veroorzaakt door tropische zuidelijke luchtstromingen, augustus bleef vrij warm, begin september waren er nog tropische temperaturen, daarna volgde een zeer zachte oktobermaand, pas medio november volgde de eerste lichte vorst, de maand december zorgde voor een zeer zacht begin van de winter.

De trekvlinders

Bedoeld worden die soorten die uit het Middellandse Zeegebied of de subtropen afkomstig zijn en in onze contreien worden opgemerkt. Deze soorten kunnen doorgaans in geen enkel stadium onze winter overleven.

1. *Colias hyale* (Linnaeus) Gele Luzernevlinder

De gele Luzernevlinder werd aanzienlijk minder gemeld dan de oranje luzernevlinder. Via de validatie zijn veel gemelde gele Luzernevlinders nog omgezet naar *f. helice* van de oranje luzernevlinder, doorgaans op basis van de bijgeleverde foto's. Enkele waarnemingen kunnen nog steeds betrekking hebben op deze lichte vorm. Toch is er zonder twijfel een behoorlijke trek van ook de Gele Luzernevlinder geweest.

Het aantal waarnemingen nam naar het noorden toe af. In België werd de soort meer in het oosten dan in het westen van het land waargenomen. Op 18 mei werden de eerste twee vlindertjes gezien te Montagne-aux-Buis-Virionval (NA).(J. Dewyspelaere) Verspreid over de maanden juni en juli begonnen de aantallen licht toe te nemen. Eind juli en de hele maand augustus was de soort overal in redelijke aantallen vertegenwoordigd. Daarna namen de waarnemingen sterk af. De laatste werd gezien op 8 november te Meilegem (OV) bij Natuureducatief Centrum De Kaaihoeve. (A. Verstraete).

Maandtotalen: mei 9, juni 43, juli 115, augustus 610, september 48, oktober 50, november 1.

Jaartotaal: 876.

2. *Colias crocea* (Fourcroy) Oranje Luzernevlinder

Wat een trekvlinderjaar voor deze soort! De eerste oranje luzernevlinders lieten zich al vroeg zien. Op 6 mei in het Provinciaal Domein Puyenbroek (AN) (L. Roelandt); op 18 mei te Zavelberg (AN) (G. Verbeylen) en op 27 mei Raalte (OV) (T. Damm). Een enkeling volgde nog vanaf deze datum, maar op 17 en 18 juni werd de soort plotseling van vele plaatsen in gemeld. Op 19 juni was de soort al in het uiterste noorden van GR present (Eemshaven-Oost – M. Koopmans). De rest van juni en in de maand juli werd de soort in redelijke aantallen

gemeld, maar vanaf begin augustus namen de waarnemingen explosief toe. Pas begin september kwamen er weer minder meldingen en liepen de aantallen terug. Toch bleef de soort tot laat in oktober overal aanwezig. Zelfs tot medio november werd de soort nog bijna dagelijks gezien. Dan volgde eindelijk een periode zonder meldingen tussen 15–23 november. Nog

een enkeling werd op 24 en 26 november en op 1 december gezien. De allerlaatste kwam uit Ossenisse (ZL) nabij de Westerschelde (E. Taelman) op 2 december.

Maandtotalen: mei 3, juni 582, juli 1176, augustus 40.484, september 3268, oktober 4885, november 252, december 3.

Jaartotaal : 50.653.

Fig. 1.– *Colias hyale* (Linnaeus), Gele luzernevlinder (Foto: Herman Koek); Fig. 2.– *Colias croceus* f. *helice* Oranje luzernevlinder, witte vorm (Foto: Robert van der Meer).

3. *Danaus plexippus* (Linnaeus) Monarchvlinder

Zeer opmerkelijk waren de waarnemingen van de monarchvlinder op 12 augustus te Groot-Bijgaarden (nabij Brussel) door F. Rampelbergh. Op 26 augustus werd een monarchvlinder in een tuin in Heenvliet gefotografeerd. Ten slotte werd op 27 augustus een exemplaar langstreckend te Dishoek (nabij Vlissingen) gezien door A. van Gilst. De vlinders werden gefotografeerd op *Buddleia* waar ze langere tijd verbleven. Mogelijk betrof het adventieven of gekweekte exemplaren.

Vindplaatsen: **België**: VB: Groot-Bijgaarden. **Nederland**: ZL: Dishoek; ZH: Heenvliet.

4. *Lampides boeticus* (Linnaeus) Tijgerblauwtje

In Melle en Zingem – twee dorpen ten zuiden van Gent – werd het tijgerblauwtje veelvuldig opgemerkt door een tiental waarnemers. In beide plaatsen werd de soort eileggend gezien, nl. op 1 augustus te Zingem (M. Nachtergaele) en op 14–16 augustus te Melle door vier verschillende waarnemers. Hierdoor werden later ook rupsen gevonden. In Nederland werd deze soort op 5 augustus bij Loningslust (W. Cruysberg) en op 6 augustus bij Steyl (G. Chorus) waargenomen. Een tweede generatie werd van 11 september tot 31 oktober gezien. De laatste imago's op de Brunsummerheide (J. Hermans) en Courthuin (P. Vanmeerbeeck). Van alle meldingen kwamen er slechts 4 uit Nederland.

Vindplaatsen: **België**: AN: Sint-Amands; LG: Courthuin; NA: Jemeppe; OV: Melle, Oudenaarde, Ronse, Zingem; VB: Deurne, Alseberg; WV: Kortrijk, Voormezele. **Nederland**: LI: Brunsum, Koningslust, Steyl; UT: Utrecht.

Maandtotalen: augustus 18 + 9 eitjes + 13 rupsen, september 3 + 13 rupsen, oktober 12.

Jaartotaal: 33 + 9 eitjes + 26 rupsen.

5. *Vanessa atalanta* (Linnaeus) Atalanta

De atalanta werd uit alle maanden van het jaar gemeld. Op 30 januari werd een atalanta gezien te Elsene (VB) J. Rommes. Maar ook op 3 en 4 februari werd de soort gesignaleerd te Leersum (UT), Zwolle (OV) en Rijssen (OV) en op 18 februari te Gerpennes (HA) en Bredene (WV). Van 4–8 maart werd de soort op meer dan 25 plaatsen verspreid door heel Nederland en België gemeld. Vanaf 7 april werden de waarnemingen regelmatig, maar de aantallen bleven tot in juni aan de lage kant. In juli werden de waarnemingen veel talrijker met een explosie eind juli zoals we ook bij andere trekvlinders waarnamen eind juli. De zuidelijke luchtstromingen en het warme weer in augustus waren hier ongetwijfeld debet aan. In september bleef de soort opvallend talrijk aanwezig. Ook oktober was een goede maand. Pas in november werd de soort zeldzamer, maar bleef aanwezig tot de laatste dag van het jaar. Op 31 december werd de soort nog gezien te Eys (LI) (A. Wijker).

Maandtotalen: januari 1, februari 5, maart 37, april 177, mei 264, juni 1776, juli 5763, augustus 17.967, september 7110, oktober 3474, november 287, december 48.

Jaartotaal: 36.909.

6. *Vanessa cardui* (Linnaeus) Distelvlinder

Op 1 april werd de eerste distelvlinder gezien in De Hamert (LI). (N. ter Woord). Vanaf medio april werd de soort in kleine aantallen, maar nog niet dagelijks gemeld. Eind mei namen de aantallen toe en eind juli steeg het aantal zeer sterk. De top lag in de eerste helft van augustus. Vanaf eind augustus vielen de aantallen sterk terug. Tot eind oktober werd de distelvlinder bijna

dagelijks wel ergens gezien. De laatste exemplaren werden gezien op 10 november te Bommel (GE) (A. Nagelhout) en op 11 november te Seneffe (HA) (P. Jenard).

Maandtotalen: april 13, mei 86, juni 1506, juli 2502, augustus 16.448, september 534, oktober 183, november 3.

Jaartotaal: 21.277.

7. *Rhodometra sacraria* (Linnaeus) Roodstreepspanner

Een uitzonderlijk goed jaar voor deze meestal zeer zeldzame spanner. De eerste roodstreepspanner werd waargenomen op 21 juli te Wageningen (T. van Langen). Eind juli tot begin augustus werden er verspreid over de Benelux nog 8 exemplaren gezien. Een maand zonder waarnemingen volgde. Vanaf begin september in België en vanaf medio september in Nederland werd de soort gezien op het laken en in de val. Begin oktober werd de soort plotseling door een twintigtal waarnemers gemeld met een duidelijke piek van 5 tot 9 oktober. Belgische waarnemingen lagen grofweg ongeveer één dag voor op de Nederlandse. De laatste spanners werden gezien te Sint-Amandsberg (M. Batsleer) en 3 stuks in het natuurpark van Lelystad (F. Böinck, I. Hoogendoorn en J. Windig) op 26 oktober. De trekroute lag duidelijk voornamelijk langs de kust. Ook het verschil tussen Nederlandse (22, hiervan 10 stuks in Zeeland) en Belgische (50) waarnemingen is groot.

Vindplaatsen: **België**: AN: Bonheiden, Edegem, Kalmthoutse Heide, Landschap De Liereman; LI: Overslag tot Melkpad; LG: Couthuin; OV: Aalst, Buggenhout, Kruishoutem, Lebbecke, Opdorp, Sint-Amandsberg, Zarlardinghe; VB: Broekbeekvallei, Kesterheide-Lombergbos, Zichem; WV: Hooglede, Heist, Oedelem-Bergbeek, Oostdam, Stekene, Vichte, Voorhaven-Oostdam, Voorhaven-Westdam, Vosputhoek. **Nederland**: FL: Lelystad; GE: Wageningen; LI: Montfort; NH: Egmond; ZL: Kwadendamme, Oostkapelle, Nieuw-Haamstede, Sluis, Nieuwdorp.

Maandtotalen: juli 3; augustus 6; september 6; oktober 58.

Jaartotaal: 73.

8. *Cyclophora pupillaria* (Hübner) Oranjerode oogspanner

Deze zeer zeldzame spanner werd alleen waargenomen vlakbij de stad Gent tussen 18 juli en 8 september, alle op licht.

Vindplaatsen: OV: Belzele-Ralingen, Merendree-Durmen, Vinderhoute-Cohousing, Wondelgem.

Maandtotalen: juli 2, augustus 2, september 2.

Jaartotaal: 6.

9. *Nycterosea obstipata* (Fabricius) Zuidelijke bandspanner

Reeds op 18 juni werd een imago op licht gezien door E. Beenackers te Gilze (NB). Ook in België werd de soort in de Kleine Netevallei gezien op licht op 23 juni. Ruim een maand later werden tussen 25 en 27 juli 5 exemplaren gemeld uit Vlaanderen. Augustus moest het doen met 2 stuks: één op 9 augustus te Driewegen (ZL) en één op 23 augustus te IJmuiden (NH). Vanaf 5 september t/m 12 november werd de soort nog 26x gemeld.

Vindplaatsen: **België**: AN: Kleine Netevallei, Edegem, Muizen (Mechelen); Landschap De Liereman; LI: Zonhoven; OV: Oudenhove, Nieuwenhove, Deinze; Zeveneken, Deurle; VB: Broekbeekvallei, Neerijse, Zichem; WV: Oedelem. **Nederland**: GR: Winneweer; NB: Gilze; NH: Bergen Noord, Texel, Egmond, Wimmenummerduinen, IJmuiden; LI: Maastricht; ZL: Nieuwdorp, Oostkapelle, Middelburg, 's-Heer Arendskerke, Ritthem, Yerseke.

Maantotalen: juni 3, juli 5, augustus 2, september 7, oktober 15, november 4.

Jaartotaal: 36.

10. *Agrius convolvuli* (Linnaeus) Windepilstaart

De soort werd verspreid door de hele Benelux gemeld. Telkens ging het om één exemplaar, behalve in Lamswaarde (ZL) waar J. de Bakker 2 stuks aantrof op 2 september. De eerste windepilstaart werd gezien op 13 juni te Bouwel (AN) (R. Geerts). In juli slechts drie exemplaren: één op 7 juli te Heemskerk (S. Schagen), één op 9 juli te Harelbeke (WV) (P. Ranson) en één op 24 juli te Vosputhoek (WV) (B. Mortier). Vanaf begin augustus begonnen de meldingen gestaag toe te nemen. De grootste aantallen werden gemeld uit de tweede helft van september. In oktober werden nog 8 vlinders gezien, de laatste op 26 oktober te Kruijningen (ZL) (P. Jopse).

Vindplaatsen: **België**: AN: Bouwel; LI: Mettekoven; LG: Pailhe; LX: Borlon, Witry; OV: Anselde, Lokeren, Meersen Molenbeek, Oudenaarde; WV: Harelbeke, Oostende, Hooglede, Nieuwpoort, Vosputhoek; HA: Obourg, Chaussée-Notre-Dame-Louvignies; NA: Spy. **Nederland**: DR: De onlanden, Tiendeveen; Wachtum; GE: Culemborg; ZL: Biervliet, Kruijningen, Colijnsplaat, Retranchement, Lamswaarde, Vogelwaarde; ZH: Alblasserwaard, Vlaardingen; Papendrecht; FR: Polder Rohel, Terschelling, Appelscha, Vlieland; GE: Beuningen, Lent, Nijmegen; UT: Rhenen, Utrecht, Valleikanaal; OV: Lemele, Marienberg, Steenwijk, Staphorst; NH: Heemskerk, IJmuiden; NB: Lage Zwaluwe, Werkendam; GR: Groningen.

Maandtotalen: juni 1, juli 3, augustus 12, september 38, oktober 8.

Jaartotaal: 61.

11. *Acherontia atropos* (Linnaeus) Doodshoofdpilstaart

Op 19 en 20 juli werd respectievelijk in Joure (J. Grutterink) en Breda een dood exemplaar gevonden. Het duurde tot 23 augustus voordat in Wageningen weer een imago werd aangetroffen. Het eerste Belgische exemplaar werd uit een pop (16 september) gekweekt op 23 september (T. Nijsen). Op die dag werd in Neerijnen een dood exemplaar gevonden op de vliegplank van een bijenkast (D. van Leeuwen). Verspreid over de maanden september en oktober werden 9 imago's en een rups gezien.

Vindplaatsen: België: LI: Genk, Kermt; NA: Lustin; WV: Doornpanne.

Nederland: FR: Joure; NB: Breda, Sprundel; GE: Wageningen, Neerijnen; NH: Zeevang; ZH: Pijnacker; GR: Winneweer.

Maantotalen: juli 2, augustus 1, september 4, oktober 5 + 1 rups.

Jaartotaal: 12 + 1 rups.

12. *Hippotion celerio* (Linnaeus) Wingerdpeststaart

Op 30 oktober werd in Kessel (provincie Antwerpen) een imago om 14.00 uur op een hek waargenomen (H. Dhondt). Vorig jaar werd de soort nergens in de Benelux gezien.

13. *Macroglossum stellatarum* (Linnaeus)
Kolibrivlinder

Reeds op 6 maart werd de peststaart gezien op het NS station te Enschede (OV) (C. ter Horst). Vanaf medio april werd de soort geregeld, voornamelijk in België, waargenomen. Ook in mei werd de soort af en toe gezien. Vanaf 17 juni in België en 18 juni in Nederland werd de soort plotseling van veel verschillende plaatsen gemeld. De hoogste aantallen werden gezien van medio augustus tot eind september. Daarna namen de aantallen af. Maar zelf in november werd de soort nog vijfmaal gezien, de laatste op 23 november te Ensival (LI) (J. Capelle).

Maandtotalen: maart 1, april 9, juni 148, juli 260, augustus 427, september 657, oktober 105, november 5.

Jaartotaal: 1612.

14. *Agrotis ipsilon* (Hufnagel) Ipsilonuil

Verspreid over heel Nederland en België zijn meldingen van deze soort binnen gekomen. Het eerste exemplaar werd 's morgens om 05.40 uur in alle vroegte opgemerkt te Berchem (OV) door P. Vantieghem e.a. op 15 juni. Vanaf medio augustus beginnen de aantallen gestaag toe te nemen met een piek eind augustus / begin september. De soort werd bijna altijd in kleine aantallen gemeld. Uitzondering waren b.v. 9 stuks op 30 augustus te Beerse (AN) (B. Royens) op licht en op 2 september op smeer 10 exemplaren in Beijumerbos (GR) (K. van Dijken en H. Zomer). Vanaf medio september namen de aantallen weer af. Het laatste exemplaar werd gemeld uit Machelen (Zulte) (OV) door E. Colpaert op 29 november.

Maandtotalen: juni 10, juli 24, augustus 174, september 277, oktober 117, november 40.

Jaartotaal: 642.

15. *Peridroma saucia* (Hübner) Blauwvleugeluil

Van 6 september t/m 6 november werd deze onopvallende uil in totaal vijftien keer gezien, waarvan tien op smeer en vijf op licht. Op 6 september verscheen deze uil op licht te Zwanenwater (NH) (H. Veldhuijzen) en te Oudenaarde (OV) (S. Feys en P. Blondé). De laatste werd in het Noordhollands Duinreservaat gezien op 6 november.

Vindplaatsen: **België**: AN: Ekeren, Mechelen; LI: Vallei van de Zijpbeek; OV: Oudenaarde. **Nederland**: FR: Vlieland; GR: Beijumerbos, Lauwersoog; LI: Simpelveld; NH: Niewelandsbos, Hoogkarspel; Groot Zwarteveld; Zwanenwater; NB: Gilze; OV: Huyerense broek; ZH: Leiden.

Maandtotalen: september 9, oktober 6, november 1.

Jaartotaal: 16.

16. *Mythimna vitellina* (Hübner) Zuidelijke grasuil

Op 4 oktober werd een exemplaar gemeld op licht te Dishoek (ZL) (K. Los) en op 6 oktober eveneens één uiltje op licht te Sint-Amandsberg (M. Trybou).

17. *Spodoptera exigua* (Hübner) Florida-uil

Op 10 februari maakte R. Heemskerk een foto van een imago op paprika in Almere (FL). Het adventieve exemplaar was ongetwijfeld meegekomen met ingevoerde paprika. Op 9 augustus werd in Ellewoutsdijk (ZL) een Florida-uil gezien op licht. (K. Los).

18. *Heliothis armigera* (Hübner) Katoendaguil

Op 9 februari en 12 maart werd telkens een rups gevonden, respectievelijk te Sittard (L. Willems) en Eindhoven (T. Smit) Willems schreef over zijn vondst: "Deze werd door mijn vrouw ontdekt in de kelder, waar het beestje zich te goed deed aan een appel. Waarschijnlijk in het fruit meegelift als klein rupsje en volgevreten uitgekomen of met andere groente meegelift." Het vermoeden dat we hier te doen hebben met adventieven is groot. Zeker omdat dit in het verleden ook al is voorgekomen. De eigenlijke migratie beperkte zich tot België en Zuid-Nederland. Er waren geen meldingen van deze soort van boven de grote rivieren. Op 9 augustus ving K. Los een exemplaar op licht te Ellewoutsdijk en R. Raison één te Aische-en-Refail. Alle andere uiltjes werden gezien op licht en op smeer tussen 5 oktober en 1 november.

Vindplaatsen: **België**: LG: Couthuin; NA: Aische-en-Refail, Viroinval; OV: Merendree-Durmen, WV: Hooglede, Lombardsijde, Vosputhoek. **Nederland**: LI: Mook, Sittard; NB: Eindhoven; ZL: Ellewoutsdijk, Lewedorp, Nieuwdorp, Nieuw-Haamstede.

Maandtotalen: februari 1 rups, maart 1 rups, augustus 2, oktober 12, november 1.

Jaartotaal: 15 + 2 rupsen.

19. *Heliothis peltigera* (Denis & Schiffermüller)
Vlekdaguil

Op 11 juli werd op het Waddeneiland Vlieland één vlinder waargenomen in de Oostervallei door P. Zumkehr.

20. *Autographa gamma* (Linnaeus) Gamma-uil

Op 4 en 19 januari werden resp. te Zeewolde (FL) (I. Hoogendoorn) en Nijmegen (E. van Dijk) rupsen van het gamma-uiltje gevonden. "De rups van 19 januari zat op broccoli in de koelkast. Uit Nederland komt broccoli ongeveer van juni tot en met november. Daarbuiten komt de broccoli uit het zuiden." De eerste gamma-uiltjes werden gezien te Zichem (VB) op 19 april (M. Herremans) en 29 april (H. van de Laar). De soort werd vanaf die tijd regelmatig gemeld. Het duurde echter tot eind mei voordat de soort dagelijks present was. De meldingen namen geleidelijk toe met een explosie van meldingen tijdens en na de zuidelijke luchtstromingen van 21-27 juli. Het warme weer van augustus zorgde voor een record aantal meldingen. Ook nu daalden de aantallen eind augustus – begin september spectaculair. Toch werd de soort tot eind oktober nog bijna dagelijks gemeld. De laatste exemplaren werden gezien op 27 november te Sint-Katharina-Lombeek (VB) (S. Van Cleynenbreugel) en op 2 december te Elst (UT) (J. W. Griffioen). Opvallend was nog de vondst van een rups te Zwolle (OV) op 29 december (M. van Tweel).

Maandtotalen: januari 2 rupsen, april 2, mei 72, juni 4942, juli 29.530, augustus 106.290, september 3432, oktober 511, november 13, december 1 + 2 rupsen.

Jaartotaal: 144.796.

21. *Utetheisa pulchella* (Linnaeus) Prachtbeer

Dit prachtige vlindertje werd alleen in België gezien in de week van 5 tot 12 oktober. Door zijn opvallende verschijning waren er meer waarnemers dan waargenomen vlinders. Dit kwam omdat velen afzonderlijk hetzelfde exemplaar doorgaven.

Vindplaatsen: België: AN: Essen-Horendonk; VB: Egenhoven; WV: Voorhaven-Westdam, IJzermondig-Reservaat, Kortrijk.

Jaartotaal: 8.

22. *Plutella xylostella* (Linnaeus) Koolmotje

Op 24 februari werden een rups en een pop aangetroffen te Sleen (DR) (M. vanden Enden): "De rups en de pop heb ik 24-02-2013 aangetroffen in de bloemkool van Albert Heijn. Waarschijnlijk afkomstig uit Frankrijk". Het betrof dus adventieven. Het eerste imago werd gemeld op 25 maart te Grave (NB). A. den Ouden schreef hierover: "Deze micro heb ik binnenshuis aangetroffen: misschien is deze als pop of rups meegekomen van buiten? Eventueel zou het ook nog een overwinteraar kunnen zijn, maar dat lijkt me wat minder waarschijnlijk aangezien ons huis overal verwarmd is." Vanaf medio april begonnen de aantallen op te lopen. Op een paar uitzonderingen na werden nergens zeer grote aantallen gemeld. Hoogste aantallen kwamen uit Zeewolde met 50 stuks op 26 juli (I. Hoogendoorn), 50 stuks op 28 juli te Boijl (FR) (R. Klesman) en 100 exemplaren op Ameland op 30 augustus (T. Kiewiet). Het laatste exemplaar werd gezien op 14 december te Wesseem (E. van Asseldonk). De soort werd doorheen heel België en Nederland waargenomen. In Nederland de helft meer dan in België.

Maandtotalen: februari 1 rups en 1 pop, maart 1, april 23, mei 204, juni 840, juli 2116, augustus 1628, september 277, oktober 143, november 29, december 3.

Jaartotaal: 5265.

23. *Nomophila noctuella* (Denis & Schiffermüller) Luipaardlichtmot

Op 16 april werd de soort tweemaal waargenomen op licht in Den Burg – Texel (NH) door C. Maas. Daarna liet de soort zich in België zien op 19, 24 en 30 juni. Vanaf 20 juli namen de waarnemingen gestaag toe. Hoogste aantallen lieten zich in de eerste week van oktober optekenen. De laatste kwam op 30 oktober in Lelystad (FL) op licht (F. Boïnck).

Maandtotalen: april 2, juni 3, juli 12, augustus 58, september 74, oktober 164.

Jaartotaal: 313.

24. *Udea ferrugalis* (Hübner) Oranje kruidenmot

De soort werd in twee perioden waargenomen van 18 juni t/m 6 september en van 6 oktober t/m 7 december. De eerste vlinder werd gezien in de Brabantse Biesbosch (NB) door B. Verhoeven, J. Braat en E. J. van Haften. Het laatste exemplaar werd gemeld uit Kuurne (WV) (T.

Calu). Uit alle provincies van zowel Nederland als België kwamen meldingen van dit vlindertje.

Maandtotalen: juni 1, juli 3, augustus 56, september 4, oktober 39, november 47, december 1.

Jaartotaal: 153.

25. *Palpita vitrealis* (Rossi) Satijnlichtmot

De eerste exemplaren werden gezien te Edegem (L. Janssen) op 18–19 juni. Het duurde dan tot 4 augustus voor de soort weer werd waargenomen, nu te Almkerk (B. Verhoeven). Verspreid over de maanden augustus–september en oktober werd de soort op vele plaatsen waargenomen. Echter nooit meer dan één exemplaar tegelijk en alle op licht. De laatste werd gezien op Texel op 1 november (W. en F. Veeger).

Vindplaatsen: België: AN: Edegem, Mechelen, Turnhout; NA: Montagne-aux-Buis-Viroinval; OV: Daknam, Liegeringe, Merendree-Durmen; VB: Londerzeel-Drietorens, Sint-Katharina-Lombeek; WV: Ruiselede. Nederland: LI: Arcen en Velden, Maastricht, Wesseem; NB: Almkerk; NH: Alkmaar, Beinsdorp, Duinreservaat Zuidernollen, IJmuiden, Zandvoort; OV: Deventer; ZL: Dishoek, Lewedorp.

Maandtotalen: juni 2, juli –, augustus 6, september 13, oktober 6, november 1.

Jaartotaal: 28.

26. *Loxostege sticticalis* (Linnaeus) Geelzoommot

Van deze zeer zeldzame trekvlinder werden op licht twee exemplaren waargenomen door H. J. van der Kolk op 25 juli en 1 augustus te Bennekom (GE). Een derde exemplaar werd ook op 1 augustus gezien te Wessinghuizen (GR) door D. Meijer. Uit België werd de soort niet gemeld dit jaar.

27. *Antigastra catalaunalis* (Duponchel) Sesammot

De soort die zich in Europa beperkt tot de landen rond het Middellandse-Zeegebied werd op 6 oktober op licht waargenomen door B. Mortier te Vosputhoek (WV).

Dwaalgasten, zwervers en soorten op de grens van hun areaal

Soorten die in de regel afkomstig zijn van over de grens. Ze worden doorgaans slechts in kleine aantallen aangetroffen. Verschil met de trekvlinders is dat ze zich soms enkele jaren kunnen handhaven, maar dan weer voor onbepaalde tijd verdwijnen. Ook soorten die zich op de grens van hun areaal bevinden worden hier soms besproken.

A. *Issoria lathonia* (Linnaeus) Kleine Parelmoervlinder

In België werd de soort verspreid door het gehele land gezien. In Nederland kwamen de meeste meldingen van de hele kustlijn inclusief alle Waddeneilanden en de provincies NB, LB en GE. Slechts enkele meldingen uit OV en geen enkele melding uit GR, FR en DR. De soort werd gezien van 2 april t/m 13 november.

Maandtotalen: april 127, mei 310, juni 323, juli 1375, augustus 2038, september 417, oktober 222, november 1.

Jaartotaal: 4813.

B. *Nymphalis antiopa* (Linnaeus) Rouwmantel

Er werden van 18 juli t/m 14 augustus in totaal vier zwervers waargenomen.

Vindplaatsen: België: OV: Oudenaarde. Nederland: DR: Holtinge; LI: Brunssum; NB : Kampina.

C. *Siona lineata* (Scopoli) Vals Witje

De soort is inheems in Oost-België en Nederlands Limburg en werd niet buiten zijn gebied waargenomen. Uit Nederland ruim 100 en België ruim 200 meldingen.

D. *Cupido argiades* (Pallas) Staartblauwtje

Het staartblauwtje vertoont een noordwaartse opmars en in 2011 en 2012 werden verschillende vlinders in Nederland waargenomen. Op 27 augustus 2013 werd een vlinder in Oirsbeek gefotografeerd door S. Weustenraad. In Luxemburg werd de soort waargenomen van 8 mei t/m 3 juni en van 13 juli t/m 29 september. De soort is in het zuidoosten van België en in Luxemburg momenteel inheems.

Vindplaatsen: **Luxemburg**: geen nadere aanduidingen. **Nederland**: LI: Oirsbeek.

Maandtotalen: mei 4, juni 4, juli 21, augustus 22, september 25.

Jaartotaal: 76.

E. *Polyommatus coridon* (Poda) Bleek Blauwtje

Vanaf 5 augustus t/m 29 augustus werden in totaal 9 exemplaren bij Maastricht gezien. Vooral de Sint-Pietersberg was favoriet. Er was een waarneming met 2 exemplaren, voorzien van foto's. In 2012 werd deze soort ook al bij Maastricht waargenomen, het betrof vermoedelijk steeds zwervers aangezien de waardplant hier ontbreekt. In België is de soort in het zuidoosten inheems met vele honderden meldingen uit de provincies Namen en Luxemburg. In de provincie Limburg is de soort al zeldzamer. Zeven zwervers werden waargenomen van 3 augustus t/m 16 augustus.

Vindplaatsen en aantallen van de zwervers: **België**: AN: Beeltjes, Retie; OV: Steenhuize, Zingem; VB: Tervuren, Overijse. **Nederland**: LI: Maastricht.

Maandtotalen: augustus 16.

Jaartotaal: 16.

F. *Iphiclides podalirius* (Linnaeus) Koningspage

Van 4 mei t/m 4 september werden er voornamelijk in de provincie Namen ruim 100 koningspages gemeld. Het laatste (dode) exemplaar in Nederland stamt uit 2010.

G. *Stegania trimaculata* (de Villers) Drievlekspanner

Meldingen kwamen van 7 mei te Mouscron (HA) (C. Gruwier) t/m 7 september Hobokense Polder (AN) (J. Steuperaert). De soort werd op vele plaatsen waargenomen in de Belgische provincies AN, LG en VB. In Nederland werd de soort uit heel de provincie LI gemeld. Buiten dit verspreidingsgebied werd de soort nog gemeld uit heel wat plaatsen.

Vindplaatsen: **België**: OV: Gent, Machelen, Oudenaarde, Sint Amandsberg; WV: Kuurne, Menen, Otegem, Waregem; HA: Mouscron, Reserve de la Fontaine bleue. **Nederland**: NB: Eindhoven, Nuenen, Valkenswaard; GE: Duffelt-Millingerwaard.

Maandtotalen: mei 14; juni 43, juli 19, augustus 103, september 11.

Jaartotaal: 190.

H. *Rheumaptera cervinalis* (Scopoli) Grote berberisspanner

Van deze zeldzame spanner werden op 13 mei te IJsselmuiden(OV) door H. van Dodeweerd en op 15 mei in het Noordhollands Duinreservaat (L. Knijnsberg) telkens één imago gezien. Alle andere waarnemingen kwamen uit België: de eerste op 28 april te Beersel (VB) (W. Troukens), verder nog één op 2 juni te Lommersweiler (LG) en de rest tussen 21 juli en 4 augustus.

Vindplaatsen: **België**: AN: Edegem, Geel, Mechelen; LG: Lommersweiler; OV: Vinderhoute – Cohousing; VB: Beersel, Lembeek. **Nederland**: OV: IJsselmuiden; NH: Noordhollands Duinreservaat- Nieuwelandsbos.

Maandtotalen: april 1, mei 3, juni 1, juli 5, augustus 7.

Jaartotaal: 17.

I. *Lithosia quadra* (Linnaeus) Viervlakvlinder

In redelijke aantallen gemeld verspreid over heel België. De eerste op 20 juli te Mont-De-L'Enclus – Trieu (OV) (J. Dewolf) en de laatste te Longlier (LX) op 1 november (B. Molitor). In Nederland werd één exemplaar gezien op licht te Beijumerbos (GR) (H. Zomer en K. van Dijken) op 27 juli en één op 9 oktober (Delden) (M. Franssen) en 23 oktober te Maastricht (M. Pick, A. Cox).

Maandtotalen: juli 59, augustus 80, september 1, oktober 22, november 1.

Jaartotaal: 163.

J. *Leucoma salicis* (Linnaeus) Satijnvlinder

Deze soort werd uit de noordelijke provincies van Nederland ruim 400 maal gemeld. Geen meldingen meer uit ZH, GE en alle provincies onder de grote rivieren, met uitzondering van 3 exemplaren uit Nieuw-Haamstede (M. Jongejan). In België werd de soort alleen waargenomen in West Vlaanderen: één vlinder in De Palingbeek op 12 juli en één exemplaar te Doornpanne op 2 augustus (L. Janssen).

K. *Hemaris fuciformis* (Linnaeus) Glasvleugelpijlstaart

De soort werd waargenomen van 14 mei te Heemskerk (NH) (L. Knijnsberg) t/m 21 september op Terschelling (FR) (H. Schekkerman). In België kwamen de meeste meldingen uit AN, VB en LG. Ook hier en daar uit het zuidoosten, echter niet langs de kust. In Nederland waren er veel meldingen van langs de kustlijn, echter niet uit Zeeland. Ook uit NB, DR, FR en OV kwamen meldingen.

Maandtotalen: mei 22, juni 103, juli 35, augustus 101, september 6.

Jaartotaal: 267.

L. *Proserpinus proserpina* (Pallas) Teunisbloempijlstaart

Deze soort concentreerde zich in de provincie Vlaams Brabant. Veertien imago's werden gezien van 11 mei t/m 23 juni, daarvan slechts één in Nederland. In 2012 had B.

Teunissen te Lichtenvoorde drie rupsen ontdekt die een plekje zochten om te verpoppen: "In 2013 heb ik één uitgeslopen vlinder losgelaten in mijn tuin. Enige tijd erna heb ik nog een (zeer vers) exemplaar waargenomen in mijn tuin." Van 13 juli t/m 15 augustus werden er 24 rupsen gemeld, waarvan 2 uit Nederland.

Vindplaatsen: **België**: AN: Reet; HA: Cambron-Casteau; LG: Fexhe-Slins; LG: Vinalmont; VB: Asdonk, Attenrode, Boortmeerbeek, Blanden, Jette, Steenokkerzeel, Haacht, Herent, Hoegaarden, Hoeilaart, Kapelle-op-den-Bos, Leerbeek, Machelen, Neerlanden, Overijse. **Nederland**: LI: Ospel, Vaals; GE: Lichtenvoorde-Vragender.

Maandtotalen: mei 1, juni 13, juli 15 rupsen, augustus 9 rupsen.

Jaartotaal: 14 + 24 rupsen.

M. *Hyles gallii* (Rottemburg) Walstropijlstaart

In Nederland werd de soort veel gemeld uit het Noord-Hollands Duinreservaat. Verspreid over het hele land komen losse meldingen van rupsen en imago's. Uit België kwamen slechts vijf waarnemingen, allemaal imago's.

Vindplaatsen: **België**: OV: Eline-Dorp; LX: Autelbas; Vielsalm; LI: Opgalbbeek, Wilderen. **Nederland**: NH: Castricum, Noordhollands Duinreservaat, Schoorl, Texel, Zwanewater; FR: Terschelling, Ameland, Leeuwarden, Minnertsga; DR: Eesergroen, Witte Venen, Sleen; UT: Maarssen; GR: Woudbloem, Wessinghuizen; FL: Almere; NB: Roosendaal, Oudendijk; LI: Vlodrop, Venray; OV: Enschede, Mastenbroek; GE: Hattem; ZL: Oosterland.

Maandtotalen: juni 9 imago's, juli: 2 rupsen + 2 imago's, augustus 2 rupsen + 23 imago's, september, 6 rupsen + 4 imago's, oktober 3 rupsen.

Jaartotaal: 13 rupsen + 39 imago's.

N. *Hyles euphorbiae* (Linnaeus) Wolfsmelkpijlstaart

In heel de Benelux is deze soort momenteel waarschijnlijk alleen inheems in De Westhoek. Van 12 juli t/m 6 oktober werden daar 117 rupsen en 10 imago's waargenomen. Vier van deze imago's werden gelokt met "black light" te Oostduinkerke (P. Cattelain).

Vindplaatsen: **België**: WV: De Panne, Nieuwpoort (Zeebermduinen – Schipgatduinen), Oostduinkerke.

Maandtotalen: juli 5 rupsen + 5 imago's, augustus 104 rupsen + 1 imago, september 6 rupsen, oktober 2 rupsen.

Jaartotaal: 117 rupsen en 10 imago's.

O. *Hemaris tityus* (Linnaeus) Hommelvlinder

De hommelvlinder werd op 8 juni waargenomen door H. Hendrickx te Rochefort. Het was van 2011 geleden dat de soort gezien werd in België. In Nederland is het laatste exemplaar gezien in 1972.

P. *Actinotia hyperici* (Denis & Schiffermüller) Sintjanskruiduil

Op 6 mei werd op licht één imago waargenomen te Muizen (AN) door R. Nossent, J. Elst en K. Lossy.

Q. *Polychrysis moneta* (Fabricius) Gelduil

Deze soort komt momenteel in België niet meer voor. Daar zijn alleen zeer oude meldingen bekend (12 juli 1958, A. Van Gool). De 16 Nederlandse meldingen

kwamen allemaal – op één rups in Eindhoven na – uit de noordelijke provincies.

Vindplaatsen: **Nederland**: DR: Sleen, Peize, Oud Annerveen; FR: Burgum; GR: Rhederbrug, Winneweer; NB: Eindhoven; NH: Texel – De Koog, Wervershoof; OV: Zwolle.

Maandtotalen: juli 2, augustus 1, september 1 rups + 5 imago's, oktober 2 rupsen + 1 imago, november 1 pop.

Jaartotaal: 3 rupsen + 1 pop + 9 imago's.

R. *Mythimna albipuncta* (Denis & Schiffermüller) Witstipgrasuil

Verspreid in heel Nederland (behalve Friesland) en België (weinig in het zuidoosten). De soort vloog van 21 mei t/m 1 november. Bijna 2000 meldingen uit Nederland en bijna 4000 meldingen uit België.

S. *Mythimna l-album* (Linnaeus) Witte l-uil

De eerste generatie vloog van 16 juni t/m 6 augustus. De tweede generatie was aanwezig van 27 augustus t/m 20 oktober.

Maandtotalen: juni 9, juli 81, augustus 3, september 277, oktober 135.

Jaartotaal: 505.

T. *Hoplodrina ambigua* (Denis & Schiffermüller) Zuidelijke stofuil

Verspreid over heel Nederland (ruim 1000 meldingen) en heel België (ruim 2000 meldingen).

U. *Cryphia algae* (Fabricius) Dondergroene korstmosuil

Uit Nederland kwamen geen meldingen uit de drie noordelijkste provincies GR-FR-DR. Verspreid over de rest van de Benelux met ruim 800 waarnemingen.

V. *Macdunnoughia confusa* (Stephens) Getekende gamma-uil

Eén rups te Edam (J. Meekel) op 4 april. De soort vloog van 3 mei t/m 19 november. Zowel in België als Nederland verspreid door het hele land, behalve GR. en de Waddeneilanden.

Maandtotalen: april 1 rups, mei 17, juni 11, juli 91, augustus 115, september 161, oktober 14, november 1.

Jaartotaal: 410.

W. *Lamprotes c-aureum* (Knoch) Akelei-uil

De soort werd ook dit jaar alleen gemeld uit de Biesbosch. Van 5 juli t/m 2 augustus werden op licht 78 imago's waargenomen. Deze uil is de afgelopen jaren niet uit België gemeld.

X. *Autographa bractea* (Denis & Schiffermüller) Zilvervenster

Op 15 juli vond J. van Assche een rups te La Roche-en-Ardenne (LX). Op 17 juli werden 3 imago's gemeld door A. Pacauet te Büllingen en op 21 juli werd de soort zowel gemeld uit Büllingen (LG) als uit Havelte (DR) (A. Goedhart), het enige Nederlandse exemplaar.

Y. *Catocala fraxini* (Linnaeus) Blauw Weeskind

Het Blauw Weeskind is waarschijnlijk in het zuidoosten van België inheems. Van 6 september t/m 29

september werden daar 9 imago's gemeld. De enige echte trekker werd op smeer waargenomen op 27 september in de Amsterdamse Waterleidingduinen – Groot Zwartevelde (NH) door B. Kruijssen.

Vindplaatsen: België: NA: Olloy-Sur-Viroin, Montagne-aux-Buis (Viroinval), Nismes; HA: Macquenoise; LX: Amberloup.
Nederland : NH: Zandvoort.

Z. *Lozotaeniodes formosanus* (Geyer)
Stipjesbladroller

De soort werd waargenomen van 21 juni te Edegem (AN) (L. Janssen) t/m 24 augustus te Bergen (NH) (J. van Roosmalen) en Kuurne (WV) (F. Claerbout). Opmerkelijk was de vangst van 15 stuks te Barendrecht (AN) (G. De Prins) op 5 augustus. In Nederland werd de soort hoofdzakelijk gemeld uit de zuidelijke provincies, de kustlijn en de Waddeneilanden. In België werd de soort niet waargenomen in het zuidoosten. Alle meldingen kwamen uit de noordelijke provincies.

Maandtotalen: juni 20, juli 361, augustus 45.

Jaartotaal: 426.

AA. *Diasemia reticularis* (Linnaeus) Zwerfstreepmot

Van 10 juli tot 5 augustus werden 6 exemplaren waargenomen, alle in het zuidoosten van België. De soort wordt nu voor het vijfde achtereenvolgende jaar gemeld uit deze streek. Er waren geen meldingen uit de perioden 1984–1989 en 2004–2009. Ook uit de tussenliggende periode zijn de meldingen meestal erg schaars. De laatste 10 jaar kwamen er geen meldingen uit Nederland.

Vindplaatsen: België: LG: Fagne de Brackvenn; LX: Bellefontaine, Samré, Vialance; NA: Martouzin-Neuville.

Maandtotalen: juli 3, augustus 3.

Jaartotaal: 6

BB. *Dicycla oo* (Linnaeus) Nullenuil

Van deze zeldzame uil werden 6 exemplaren gemeld uit Nismes en Martouzin-Neuville in de provincie Namen. Ze werden waargenomen op licht tussen 6 en 27 juli. De soort is hier waarschijnlijk momenteel inheems.

CC. *Callopietria juvenina* (Stoll) Varenuil

Halverwege de vorige eeuw was het Hallerbos een gekende vindplaats voor deze zeer zeldzame uil. Op 26 juli werden drie exemplaren van de soort gezien op licht te Dworp – De Rilroheide (VB) door W. Veraghtert en O. en D. Maes).

DD. *Chrysodeixis chalcites* (Esper) Turkse mot

Deze soort werd op een paar uitzonderingen na alleen gemeld uit AN, VB, OV in België en NB, ZH, ZL in Nederland. De uitzonderingen zijn in België Aisch-en-Refail (NA) met 2 imago's en Nederland met Almere (FL), Venray (LI) en Duffelt (GE) 1 stuks en in Vleuten (UT) 2 exemplaren. Opvallend was de waarneming op 3 januari te Rilland (ZL) (N.-J. Dek).

Maandtotalen: januari 1, juni 2, juli 29, augustus 78, september 43, oktober 8.

Jaartotaal: 161.

EE. *Dioryctria schuetzeella* (Fuchs) Donkere sparappelboorder

Deze Pyralidae werd tussen 11 juni t/m 25 juli 11x waargenomen in Nederland en 4x in België. Uitzonderingen waren een vangst op licht op 5 augustus te Dilbeek (W. Troukens) en op 6 september te Amsterdam–Osdorper Bovenpolder.(T. Kaizer).

Résumé

Papillons migrants en Belgique et aux Pays-Bas en 2013

1. *Colias hyale*. La différence entre *Colias crocea* f. helice et *Colias hyale* n'est pas claire pour tous les collaborateurs. Entre le 18 mai et le 8 novembre 876 ex ont été observés dont 610 au mois d'août

2. *Colias crocea*. Entre le 6 mai et le 2 décembre plus de 50.000 dont plus de 40.000 en août.

3. *Danaus plexippus*. Les 12, 26 et 27 août chaque fois un papillon.

4. *Lampides boeticus*. Entre le 1er et le 16 août et entre le 11 septembre et le 31 octobre un total de 33 papillons, 26 chenilles et 9 œufs. Plus commun près de Gand. Seulement 4 ex. aux Pays-Bas.

5. *Vanessa atalanta*. Vu tous les mois de l'année. Au total, plus de 36.000 dont près de 18.000 en août.

6. *Vanessa cardui*. Au total, plus de 21.000 ex dont 2.500 ex. en juillet et 16.000 ex. en août.

7. *Rhodometra sacraria*. Du 21 juillet au 26 octobre, 73 ex. Parmi ceux-ci 48 ex en octobre. La plupart en Belgique et dans le sud des Pays-Bas.

8. *Cyclophora pupillaria*. Entre le 18 juillet et le 8 septembre, 6 ex. Tous en Belgique.

9. *Obstipata nycterosa*. Les 18 et 23 juillet 1 ex. Entre le 25 et le 27 juillet 5 ex. et du 5 septembre au 12 octobre, 26 exemplaires. La plupart en octobre.

10. *Agrius convolvuli*. Dans toute la Belgique et les Pays-Bas un total de seulement 61 ex. entre le 13 juin et le 26 octobre.

11. *Acherontia atropos*. Deux ex. morts les 19 et 20 juillet. 1 ex. en août, 9 ex. et une chenille en septembre et octobre.

12. *Hippotion celerio*. Un ex. à Kessel (province d'Anvers) le 30 octobre.

13. *Macroglossum stellatarum*. Un ex. en mars. De mi-avril au 23 novembre, plus de 1600 ex. La plupart en août (plus de 400) et septembre (plus de 600).

14. *Agrotis ipsilon*. Du 15 juin au 29 novembre 642 ex. La plupart de fin août à début septembre.

15. *Peridroma saucia*. Du 6 septembre au 6 novembre, 16 ex.

16. *Mythimna vitellina*. Les 4 et 6 octobre, 1 ex.

17. *Spodoptera exigua*. Le 10 février, 1 ex. sur des poivrons. Le 9 août, 1 ex à la lumière à Ellewoutsdijk (province de Zeeland).

18. *Heliopsis armigera*. Des exemplaires précoces les 9 février et 12 mars. En outre, seulement en Belgique et dans le sud des Pays-Bas. 15 ex. du 5 octobre au 1er novembre.

19. *Heliopsis peltigera*. 1 ex. sur l'île de Vlieland, le 11 juillet.

20. *Autographa gamma*. Le 19 janvier une chenille sur brocoli. Du 19 avril au 2 décembre plus de 144.000 ex. Une chenille le 29 décembre.

21. *Utetheisa pulchella*. Entre le 5 et le 12 octobre, 8 ex., tous en Belgique.

22. *Plutella xylostella*. Le 24 février, une chenille et une chrysalide sur le chou-fleur. Du 25 mars au 14 décembre, 5000 ex. La plupart en juillet et août.

23. *Nomophila noctuella*. Du 16 avril au 30 octobre plus de 300 ex. la plupart durant la première semaine d'octobre.

24. *Udea ferrugalis*. Du 18 juin au 6 septembre, 64 ex. et du 6 octobre au 7 décembre, 87 ex. Au total donc 153 ex.

25. *Palpita vitrealis*. Deux ex. en juin et 26 ex. du 4 août au 1er novembre.

26. *Loxostege sticticalis*. Le 25 juillet et le 1er août, 1 ex. à Bennekom (Gueldre) et le 1er août, 1 ex. à Wessinghuizen (Groningen).

27. *Antigastra catalaunalis*. Le 6 octobre, 1 ex. à Vosputhoek (Flandre Occidentale).

Abridged version

Migrating Lepidoptera in Belgium and the Netherlands in 2013

1. *Colias hyale*. The difference between *Colias crocea* f. *helice* and *Colias hyale* is not clear for everyone. Between 18 May and 8 November 876 ex. of which 610 in August.

2. *Colias crocea*. Between 6 May and 2 December over 50,000 ex. including over 40,000 in August.

3. *Danaus plexippus*. On 12, 26 and 27 August each a Monarch Butterfly.

4. *Lampides boeticus*. Between 1 and 16 August and between 11 September and 31 October a total of 33 butterflies, 26 caterpillars and 9 eggs, most near Ghent. Only 4 ex. from the Netherlands.

5. *Vanessa atalanta*. Seen every month of the year. In total 36,000. Nearly 18,000 in August.

6. *Vanessa cardui*. In total, more than 21,000 ex. including 2,500 in July and 16,000 specimens in August.

7. *Rhodometra sacraria*. From 21 July to 26 October 73 ex., of these 48 ex. in October. Most in Belgium and southern Netherlands.

8. *Cyclophora pupillaria*. Between 18 July and 8 September 6 ex., all in Belgium.

9. *Nycterosea obstipata*. On 18 and 23 June, 1 ex. Between 25 to 27 July 5 ex. and from 5 September to 12 October 26 ex., most in October.

10. *Agrius convolvuli*. Throughout Belgium and the Netherlands, a total of only 61 ex. between 13 June and 26 October.

11. *Acherontia atropos*. Two dead specimens 19 and July 20. One in August and 9 imago's and a caterpillar in September and October.

12. *Hippotion celerio*. A specimen in Kessel (Antwerp) on 30 October.

13. *Macroglossum stellatarum*. One in March. From mid-April till 23 November more than 1,600 ex., most in August (over 400) and September (over 600).

14. *Agrotis ipsilon*. From 15 June to 29 November 642 ex. Highest daily figures late August – early September.

15. *Peridroma saucia*. Between 6 September and 6 November 16 specimens.

16. *Mythimna vitellina*. On 4 and 6 October 1 ex.

17. *Spodoptera exigua*. 10 February 1 ex. on peppers. 9 August 1 ex. to light in Ellewoutsdijk (province of Zeeland).

18. *Heliothis armigera*. Adventives on 9 February and 12 March. Furthermore, only in Belgium and southern Netherlands 15 ex. between 5 October and 1 November.

19. *Heliothis peltigera*. 1 ex. on the island of Vlieland on 11 July.

20. *Autographa gamma*. On 19 January a caterpillar on broccoli. From 19 April to 2 December more than 144,000 specimens. Another caterpillar on 29 December.

21. *Utetheisa puchella*. Between 5 and 12 October 8 ex., all in Belgium.

22. *Plutella xylostella*. 24 February a caterpillar and a pupa on cauliflower. From 25. March to 14 December 5000 ex., most in July and August.

23. *Nomophia noctuella*. From 16 April to 30 October more than 300 ex., most in the first week of October.

24. *Udea ferrugalis*. From 18 June to 6 September 64 ex. and from 6 October to 7 December 87 ex. Total: 153.

25. *Palpita vitrealis*. Two ex. in June and from 4 August to 1 November 26 ex.

26. *Loxostege sticticalis*. On 25 July and 1 August at Bennekom (province of Gelderland) and on 1 August 1 ex. at Wessinghuizen (Province of Groningen).

27. *Antigastra catalaunalis*. On 6 October 1 ex. in Vosputhoek (province of West Flanders).

Tot slot

Een dankwoord aan: de ruim 100 vaste medewerkers aan het Benelux trekvlinderonderzoek, alle medewerkers aan waarneming.nl, waarnemingen.be, Noctua en Telmee, de heer Willy De Prins voor zijn opbouwende kritiek en initiatief om mij aan te moedigen het trekvlinderonderzoek weer ter hand te nemen, de heer Marcel Gillard voor zijn inzet om ook de Franstaligen bij dit trekvlinderonderzoek te betrekken, de heer Willem Ellis voor het doorsturen van de gegevens van Noctua, de heren Wouter van Reusel en Hisko de Vries voor het doorsturen van de exportlijsten van resp. waarnemingen.be en waarneming.nl.

Een oproep aan alle vlinderliefhebbers om zich aan te melden als medewerker. U ontvangt dan de benodigde informatie en eventueel een digitale overdruk van dit verslag.